FRANCKESCHE STIFTUNGEN

Alte Drucke

Pavli Castrensis In ... Codicis Partem Patauin[a]e Pr[a]electiones, Francisci Curtij, multorumq[ue]; qui hactenus Doct. incubueru[n]t Appendicibus ...

Paulus <Castrensis>

Lugduni, 1553

De his qui ueniam actatis impetrauerunt. Rubrica.

Nutzungsbedingungen
Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.
Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.
Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use
All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.
Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.
For reproduction requests and permissions, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

urn:nbn:de:gbv:ha33-1-150729

Visual Library

Si ſæpius in integ. reſti. poſtuletur. *Rubrica.*

2 ☞ *Præſcriptiones iudiciales, quòd etiam hodie currant ipſo iure minori.*
Facilius conceditur appellatio, cùm ſit de iure communi quàm reſtitutio in integrum, quæ eſt de iure ſpeciali.
3 *Princeps quòd etiam concedat id quod ab eo non fuit petitum.*

LEX I.

1 SI poſt ſententiam. †Si reſtitutio fuit ſemel denegata, iterum non conceditur niſi ad appellandũ: vel niſi ex noua cauſa. h. d. totus tit. ſecundũ Bar. In text. ibi: [nec obtinuiſtis.] & ſic duæ ſentẽtiæ latę erãt contra iſtos minores: & à neutra appellauerunt. Prima fuit lata ſuper fundo ſecundũ gl. quia fuerunt condẽnati ad dandũ fundũ. Secunda fuit lata ſuper reſtitutione in integrum, quã petierant aduerſus illã primã: ſi ergo iterũ petatur reſtitutio: aut petit̃ aduerſus illam primã ſententiã, & ſic petitur reſtitutio denegata, & tunc ſi cõcederet̃, illa ſecunda ſententia eſſet fruſtratoria: & nihil operaretur, quod eſſe non debet: quia decreta iudicũ non debent eſſe illuſoria: vt in l. ſi prætor. ff. de iudi. Si autem peteretur aduerſus hanc ſecundam ſententiam, & ſic non peteretur eadẽ reſtitutio denegata: ſed noua reſtitutio aduerſus ſententiã denegantẽ: & tunc ſi concederetur, reſtitueret̃ ad reſtituendum. quod ſimiliter eſſe non debet: vt in l. interdũ. ff. de mino. debuerunt ergo appellare ab hac ſecũda ſententia, ſi credebãt eã malè latam ſed ſi omiſerunt appellare, aduerſus hanc omiſsionem nõ denegatur reſtitutio: imò concedit̃ vt poſsint appellare ab hac vltima. & ſic collige plura & ſic ꝙ tempus appellandi quod eſt hodie decem dierũ, olim verò biduũ, vel triduum, currit minori. Sed reſtituit̃. nec corrigitur iſta. l. in hoc per l. fi. §. in quibus cauſis. licet illa ſit nouior iſta, quia hoc etiã eſt confirmatũ per iura
2 nouiſsima: vt in aut. de app. & j. quæ tẽpora. † & eſt ſpeciale in præſcriptionibus iudicialibus, vt etiã hodie currãt ipſo iure minori. vt ibi dixi. Itẽ not. ꝙ facilius conceditur appellatio, cũ ſit de iure cõi, quã reſtitutio in integ. quæ eſt de iure ſpeciali. potẽtius eñ etiã eſt ius cõmune, vt no. in l. j. §. ſi aduer. ven. per glo. & in l.
3 eius militis. §. ſi militia. ff. de teſta. mili. † Item no. in fi. ꝙ princeps concedit id quod ab eo non fuit petitũ. nã iſti minores petebant à principe ſe reſtitui aduerſus primã ſententiã latam ſuper fundo: quã reſtitutionẽ ſemel petierant, & fuit eis denegata, & Imperator illam eis non concedit, vt patet. dum dicit [rurſus vt ea quæſtio &c.] ſed bene concedit reſtitutionẽ ad appellandũ ab hac vltima, quod tñ non petierant: nõ ſic poſſet facere alius inferior à principe, vt in l. fi. j. de fideic. li. Contra iſtã l. opponitur de l. vlt. ti. præcedẽti ſecundũ lec. glo. Sol. vt ibi dixi. Bar. autẽ aliter ſoluit, ꝙ iſta l. intelligatur qñ fuit denegata, quia non fuit ꝓbata læſio. illa verò qñ fuit denegata, & non fuit ꝓbata minor ætas. & aſsignat rationem: quia in primo caſu bis fuit cognitum de iuſtitia iſtius minoris primo tempore primæ ſententiæ latæ ſuper fundo. ſecundo tempore ſecundæ ſententiæ latæ ſuper reſtitutione: ſed de ætate non fuit cognitum niſi tempore ſecundæ. & hoc eſt vna truffa. quid enim ſi petita fuit reſtitutio aduerſus cõtractum, & fuit denegata, quia non fuit probata læſio? certè tũc de iuſtitia minoris non fuiſſet cognitum niſi ſemel: quia non fuit niſi vnum iudicium, & ſic non haberet locum ille titu. imò iteratò poſſet peti, quod eſt contra l. ſequẽ. vt ibi no. in glo. & ſic ille tit. habet locum non ſolum quãdo fuit petita reſtitutio aduerſus ſententiam, ſed etiam quando aduerſus contractum, quòd eſſet falſum tenendo rationẽ Bart. In gl. ibi [niſi ad appellandũ, vt hic.] ſubaudi à ſecunda ſentẽtia, per quam fuit reſtitutio denegata. & ab ea non fuit appellatum: poteſt etiam peti, & debet concedi ſi hoc magis vult ad proſequendam appellationem interpoſitam à prima quam non fuit proſecutus. vt ſ. gloſſ. poſuit dum dixit: [& tempus cucurrit] ſubaudi appellatiõis proſequendæ. & ſic deſerta fuit appellatio ſecundùm Bartol. non autem eſt concedendum vtrunque: quoniam alterum ſufficit ideo debes intelligere, vt in l. quòd in hæredem. §. eligere. ff. de tributoria.

2 ☞ *Vxor quæ eſt in poteſtate mariti, interdum eſt etiam ſub cura alterius curatoris, & ſic non poteſt celebrare contractum cum conſenſu mariti tantùm, ſine conſenſu curatoris.*
3 *Reſtitutio ſemel denegata, qualiter ſuperueniente cauſa iuſta poſsit iterum peti.*

LEX II.

1 QVanquàm. †No. hic quod interdum pupillo vel pupillæ datur curator, licet regulariter dandus ſit tutor gloſſ. dicit ꝙ hic fuit adiunctus tutor propter largũ patrimoniũ vel dic quia non habebat tutorẽ, nam interdũ pupillo non habẽti tutorem datur curator. de cuius officio dic vt not. in l. curatorem. de tuto. & cu.
2 da. ab his. † Item not. hic in fi. quod interdũ vxor alicuius quę eſt ſub poteſtate mariti, eſt etiã ſub cura alterius curatoris. & ſic põt celebrare contractũ cũ conſenſu mariti duntaxat. ſed requiret̃
3 conſenſus curatoris. † In glo. ij. ibi [contra quos eſt ſ. tit. j. l. fin.] Dic hæc vera vt ille tex. & etiã l. ſequens poſsit intelligi ſiue cauſa ſuperueniat de nouo, quæ non ſuberat tẽpore denegatæ reſtitutionis. ſiue ſuberat, & de nouo peruenit ad notitiã. Sed qualiter põt exemplificari primũ ꝙ ſuperueniat cauſa noua, ex qua ſit concedẽda reſtitutio quæ prius concedẽda nõ erat. Rñ. pone exemplũ. ſi petita fuit reſtitutio aduerſus lapſum tẽporis inſtantiæ, quę fuit denegata ex eo ꝙ ſuberat tutor & curator, à quibus poterat conſequi ſuũ intereſſe, & erant ſoluendo. vnde fuit iuſtè denegata. vt patet in l. properãdũ. §. fi. j. de iudi. poſtea verò effecti ſunt non ſoluẽdo: certè illa eſt iuſta cauſa propter quàm poſsit peti reſtitutio ſemel denegata, & ſuperuenit de nouo. & ſic non facit videri ſententiã denegatam fuiſſe iniuſtã, ſicut qñ iudex appellationis reſcindit ſententiã ex noua cauſa. In fi. glo. ibi [vel non videtur denegata.] hæc vera: quia ſententia denegãs reſtitutionem fuit reſciſſa per appellationem, & ſi pronuntiatur bene appellatum, & malè iudicatum. non cenſetur denegata cũ effectu reſtitutio. vñ non conceditur reſtitutio ſemel denegata.

De his qui ueniam ætatis impetrauerunt. *Rubrica.*

2 ☞ *Cõcedere ueniam ætatis eſt de reſeruatis principi, ſicut reſtitutio aduerſus infamiã.*
3 *Statuta dicentia quòd maior xviij. uel xx. annis habeatur in omnibus pro maiori xxv. annis, an ualeant?*
4 *Contrahentes non debent remanere decepti authoritate legis, uel reſcripti principis, quibus confiſi contraxerunt cum aliquo.*

LEX I.

1 HOs qui. †Aduerſus geſta poſt impetrationẽ veniæ ætatis iudici intimatæ reſtitu-
2 tio non conceditur. h. d. † In text. ibi. [principali clementia.] & ſic notatur, ꝙ concedere veniam ætatis ad ſolum principem pertinet, & eſt de reſeruatis principi: ſicut concedere reſtitutionẽ aduerſus infamiã, quia ſolus princeps & ſenatus hoc põt. l. j. §. de qua. ff. de poſtu-
3 lan. iuncta l. iij. circa prin. ff. de munici. † non ergo videntur valere ſtatuta dicentia quòd maior xviij. vel xx. ann. habeatur in omnibus pro maiore xxv. ann. vt eſt Florentiæ. Sed quòd imò valet ſi talis populus non recognoſcit ſuperiorem, ſaltem de facto: quoniam in ſuo territorio locum principis tenet. vt not. Cy. in l. ea lege. de cõdi. ob cau. circa fi. & Bar. in l. apud hoſtes. ff. de capt. Secus in populo ſubiecto alicui dño, vel alteri populo. vñ populus huius ciuitatis non poſſet facere tale ſtatutum: nec va-
4 leret. niſi confirmaretur per dominationẽ Venetiarũ. † In fi. tex. ibi. [principali authoritate.] No. quia ſemper allegat̃ ꝙ nõ debent contrahentes remanere decepti authoritate. l. vel reſcripti principis. quibus confiſi contraxerunt cũ aliquo. & vide quod no. j. de pet. hære. l. ſi putas. in fi. primæ glo. Quærit̃ hic ſi minor impetrauit veniam ætatis. & poſtea vult ei renũtiare, vt hic habeat reſtitutionem aduerſus cõtractus. An poſsit? dicit Pe. hic quòd ſic. cum eius fauore fuerit ſibi conceſſa. ergo &c. vt in l. ſi quis in conſcribendo. ſ. de pac. bene facit. l. ſi iudex circunuẽto. ff. de mino. & quod no. j. de repu. quæ fiunt in iudicio. l. vnica. in glo. debet tamen hoc publicè fieri. vt deueniat in notitiam cuiuslibet, ſicut & ipſa venia ætatis debet inſinuari publicè. vt j. l. proxi. per rationem iſtius tex. ne contrehentes decipiantur: & hoc per l. ſed & ſi populus. §. proſcriptum. ff. de inſtitoria.

2 ☞ *Impetratio ueniæ ætatis non prodeſt niſi inſinuetur coram iudice competenti. i. ordinario loci: & ab ipſo reincipiatur adminiſtratio bonorum.*
3 *Impetrans, an teneatur probare illud de quo facit mentionem in ſuo libello ſupplicatorio. an autem probatio incumbat aduerſario qui uult dicere impetrationem ſubreptitiam?*
Si continentur aliqua in reſcripto, quæ non fuerant narrata per partem, ſed per principem, an illa ſint probanda per impetrantem, uel ſtetur narrationi principis?

vbi requiritur examinatio perſonæ, debet quis per ſeipſum comparere, & non admittitur procurator.
Maſculus differt à fœmina in ætate neceſſaria ad impetrationẽ ueniæ: quia debet habere duos annos ultra fœminam: ſed non differunt in infantili uel uirili ætate.
Fœmina non poteſt citari ut perſonaliter compareat, etiam ubi maſculus poſſet citari ut compareat in loco uirorum: ſed in aliquo loco honeſto ſic, ut in aliqua eccleſia: & iudex ibit ad eam examinandum.
Aetas poteſt probari per teſtes: ſed euidentius & clarius per ſcripturam.
Venia ætatis non prodeſt, quantum ad hoc ut bona immobilia poſſint alienari ſine decreto iudicis, & quid ſi contractus alia ratione ſit nullus?
Statutum quòd ætas xviij. ann. intelligatur ætas perfecta & legitima, an erit legitima quantum ad alienationem bonorum immobilium, ut poſſit fieri ſine decreto iudicis?
Statutum ſi dicat ualere contractum minoris. xxv. annorum. & maioris. xx. an tale ſtatutum faciat ipſum cenſeri maiorem ſolum quantum ad ualiditatem contractus, licet deficiant requiſita in contractibus minoris: ut non tollat beneficium reſtitutionis in integrum?

LEX II.

OMnes. † Maſculus maior. xx. an. & fœmina maior. xviij. poſſunt impetrare veniam ętatis. ſecus ſi ſunt minores, & præfata venia poſtquam eſt conceſſa. debet inſinuari coram iudice competente: & probari dicta ætas tam per maſculum quàm per fœminam. maſculus tamẽ nõ admittiť ad probandum per procuratorẽ, ſed per ſeipſum: fœmina verò bene põt per procuratorem. Itẽ maſculus debet probare morũ inſtituta: ſed fœmina non tenetur hoc probare. Item talis conceſsio non facit ipſum haberi pro maiore quantum ad venditionem rerum immobilium, nõ interueniente decreto iudicis: imò ea non obſtate nõ valet alienatio. hoc dicit iſta l. cum l. ſequẽ. † No. quod impetratio veniæ ætatis nõ prodeſt, niſi inſinuetur coram iudice competenti ideſt ordinario loci, & ab ipſo reincipiatur adminiſtratio bonorum. hoc habetur clarius in l. ea quæ. circa principium. j. de temp. in integr. reſtitu. ſicut nec prodeſt eſſe tutorem, niſi decernatur adminiſtratio per iudicem cum ſolennitate debita. vt. j. arbi. tute. l. fi. & quod plenè no. in l. ij. ff. de legi. tut. & debuit facere iudex. illam regiſtrari in actis publicis, & ponere in camera communis, vel in loco conſueto: vt quilibet poſsit videre & inſtrui nec decipianť cõtrahẽtes. † Item no. in ver. [ita vt poſt.] ibi. [probent.] & c. quod impetrãs tenetur probare illud de quo facit mentionem in ſuo libello ſupplicatorio. facit de reſcrip. lib. vj. c. ſtatutum. §. cum verò. circa fi. ibi primò fidem iudici faciat & c. de hoc eſt magnum dubium. an incumbat impetranti, an autem aduerſario qui vult dicere impetrationem ſurreptitiam quaſi falſum expreſſerit. quaſi ꝙ narrata ſint falſa. de quo per Cyn. in l. præſcriptione. circa. fi. §. ſi contra ius vel vtil. pub. & in Spe. de except. §. nunc dicendum. ver. licet autem. & per Ioan. an. in addi. Spe. in ti. de clandeſtina deſponſatione: ſed ſi continentur aliqua in reſcripto quæ non fuerunt narrata per patrem, ſed per principem, an illa ſint probanda per impetrantem, vel ſtetur narrationi principis: dic vt in clemen. literis. de proba. in text. & gloſ. † Item not. tertiò quod vbi requiritur examinatio perſonæ. debet quis per ſeipſum comparere. & non admittitur procurator ſecundùm Bal. Ideo quando aliquis accuſatur vel inquiritur de maleficio per ipſum commiſſo, poteſt citari vt perſonaliter compareat, vt videat iudex quo vultu & qua trepidatione loquatur. vt in l. fi. §. de procu. in l. de minore. §. tormẽta. ff. de quæſt. & no. per Cy. in l. reos. in ij. de accu. † Quarto not. quòd maſculus differt à fœmina in ætate neceſſaria ad impetrationẽ veniæ: quia debet habere duos annos vltra fœminam: & ſic tardus pubeſcit.[a] ſicut & in ætate puerili, ſed in infantili non differunt: quia vſq; ad ſeptimum annum durat infantilis ętas[b] tam in maſculo quàm in fœmina. nec etiam differunt in ætate virili. quia poſt. xxv. an. dicetur habere legitimam ætatem, & virilem tam maſculus quàm fœmina. vt. §. ſi minor ſe maiorem dixerit l. j. & hoc ita dicit Cyn. pro illa lege. † Item no. quòd fœmina non poteſt citari[c] vt perſonaliter compareat. etiam vbi aliàs maſculus poſſet citari ſecundùm Bal. hoc verum vt compareat in loco virorum in inſula palatij: ſed in aliquo loco honeſto. vt in aliqua eccleſia. & iudex vadat ad eam examinandam bene conſueuit citari. & ita practicatur quando neceſſaria eſt præſentia perſonæ. † No. etiam ibi. [probare poſſe teſtibus & c.] quod ætas poteſt probari per teſtes,[d] ſicut per ſcripturam, euidentius tamen & clarius per ſcripturam: maximè quando eſt de longinquo. vt. §. ſi mi. ſe. ma. dix. l. ſi alterius in fi. cum ibi no. per gloſ. & plenius per Bart. in
8 l. de ætate. ff. de mino. † Vltimò no. hic in l. ſeq. quod venia ætatis nõ prodeſt, quãtum ad hoc vt bona immobilia poſsint alienari ſine decreto. nec reputať quãtũ ad hoc maior. Sed quid ſi contractus alia rõne ſit nullus? vt ſi dicat ſtatutũ non valere contractũ minoris. xxv. ann. ſine certa ſolennitate, aliquis minor impetrauit veniã ętatis, & poſtea contraxit ſine vllã ſolẽnitate, an valeat? Reſpõdeo. cum ſit ſpãle in alienatione immobiliũ, qđ per impetrationẽ veniæ nõ diſpenſeť circa omiſsionẽ ſolẽnitatis, in cõtrarium puto eſſe ius cõe: & ſic. n. talis venia tollit nullitatẽ cõtractus prouenič̃tis ratiõe minoris ætatis, & etiã tollit reſtitutionem in integrum eo caſu quo cõtractus eſt validus. vt in l. j. §. e. & etiã operať vt quadrienniũ datũ ad petẽdum reſtõnẽ in integrum aduerſus geſta ante dictã impetrationẽ, incipiat currere per impetrationem venie, & poſt intimationẽ ipſius, etiam ante cõpletum. xxv. an. aliàs nõ niſi poſt ipſum completum: non tñ finitur dictũ tẽpus niſi poſt cõpletũ. xxv. & ſic poterit eſſe quinquenniũ: licet realiter ſit quadrienniũ continuũ: & hoc habeť notabiliter in d. l. ea quæ. j. de
9 temp. in inte. reſt. iuncta l. fi. eo. ti. † Sed pone dicit ſtatutũ qđ ætas. xviij. an. intelligatur ætas perfecta[e] & legitima. vt Florentiæ an erit legitima quantùm ad alienationem bonorum immobilium, & poſsit fieri ſine decreto iudicis? videtur qđ non arg. huius. l. qa illud ſtatutum videtur quodãmõ concedere veniã ætatis. Cõtrariũ puto: quia illa l. loquitur quãdo fit cõceſsio per reſcriptũ: qđ nõ eſt ita fauorabile, ſicut qñ ꝑ modũ legis vel ſtatuti: ideo puto qđ quantũ ad oĩa reputabať ætas legitima, & valebit contractus ſine ſolẽnitate quæ requiriť in cõtractibus minoris. & ſi lædať, nõ petere reſtitutionẽ. ꝑ hoc bñ facit. auth. ſacramẽta. §. ſi aduer. vẽ. quia iuramẽtũ facit vt minor reputeť maior, & nõ poſsit dicere cõtractũ nullũ rõne minoris ętatis,
10 nec petere reſtitutionẽ in inte. † ſed ſi diceret ſtatutũ valere contractũ minoris. xxv. an. & maioris. xx. tũc tale ſtatutũ facit ipſum cẽſeri maiorẽ, ſolũ quãtũ ad validitatem cõtractus, vt nõ poſsit ipſum dicere nullũ: licet deficiat ſolẽnitas requiſita in contractibus minoris: & ſic poterũt alienare ſine decreto: ſed nõ tollit beneficiũ reſtõnis, ſi in tali cõtractu lædantur. & hoc tenuit Iac. de bel. in quæſtiõe diſputata per eũ. quæ incipit. lege peruſina cauetur: de qua in addi. Spec. de in inte. reſti. §. j. in additione quæ incipit. ſaluo quod dicitur. & vide bona verba Bal. in auth. ſi captiui. §. de epiſ. & cleri. quam gloſ. allegat hic pro contraria, ſed ſolue per ibi no. per eum, & ad dictam deciſionẽ vide bonam gl. & magiſtram. j. ſi de momen. poſ. fuerit appellatum. l. vnica. & aliquantulum tetigi in l. exigendi. §. de procura.

a ❡ Tardius pubeſcit. Adde l. minorem. ff. de ritu nupt. & in c. cõtinebatur. & in c. atteſtationes. de deſpon. impu.
b ❡ Aetas. Adde gl. in ver. pfect⁹. in proœ. vj. in. §. quem librũ. Cy. in l. ſi infanti. C. de iure deli.
c ❡ Poteſt citari. Adde Ange. in authen. de temp. nõ ſol. col. viij.
d ❡ Per teſtes. Adde glo. & Bart. in l. ij. ff. de excu. tu. Bart. in l. ij. in. §. ſi à pupillo. ff. pro empto. Spe. in ti. de proba. in. §. j. ver. reſtat.
e ❡ Aetas pfecta. Adde glo. inſti. de fiduciaria tutela. in ver. ſi perfecte. & Signo. de homede. de medio. i ſuo conſil. clvj. & quando ſit detentatio detracta legitima, an intelligatur de naturali, an verò de accidentali. & ſic. de diſpenſata. per Alex. de imo. in cõſi. ij. co. ij. ver. iij. & col. vij. ver. non obſtat. l. fi. in. j. vol. & duplicatũ in. ij. vol. conſi. lxxxvij. Franc. Cur.

1 ☞ *Aetas. xxv. annorum dicitur perfecta & legitima, & etiam iuſta.*
Si factum eſt legatum impuberi cum peruenerit in ſuam ætatem quòd intelligatur ideſt poſtquã fuerit effectus pubes.
3 *Statutum quòd ſi aliquis deceſſerit cum filijs maſculis legitimis & naturalibus, non ſuccedant fœminæ, & aliquis deceſſerit cum filio maſculo originaliter baſtardo, ſed legitimato, quòd ille non excludat filiam fœminam.*
4 *Si alicui facta fuit ſubſtitutio ſi deceſſerit ſine filijs legitimis & naturalibus, & deceſſit cũ filio legitimato: an locum habebit ſubſtitutio?*
5 *Quòd aliud ſit dicere ſi deceſſerit ſine filijs legitimis, ut comprehendatur legitimatus, & aliud ſi deceſſerit ſine filijs legitime natis.*
6 *Quis dicatur legitimatus? & quis legitimus & naturalis? & nume. 5.*
7 *Quis dicatur uerus ciuis, an originarius tantum, an ſuſceptus de gratia?*

LEX IIII.

1 SI quis. † Si in l. vel vltima voluntate ſit mentio ætatis legitimæ vel perfectæ, intelligitur de naturali perfectione ideſt de illa ætate quæ eſt legitima & perfecta per l. ſcriptam. non autem de illa quæ per reſcriptum principis ſpecialiter conceſſum: & ſemper allega
2 tur. h. d. iſta l. † In tex. ibi [perfectę ętatis.] ſupple vel iuſtæ. Nam

a ¶Subſtitutos. Adde Io.I.de imo.in l.ſi qs poſthumos.in princ. ff.de libe. & poſthu. Ang. in diſputatione inci. Nobilis quidam genere. & eidẽ Paul. in l.cum acutiſsimi.j. de fideicõ. Alexã.de imo.in cõſ.lxvij.co. iij. verſi.nunc deſcendo.in j.vo.& in cõſi. ij.co.vo.duplicatũ in cõſ.lxxxvij.in ij. vo. Franc.Cur.

ætas.xxv. annorũ dicitur perfecta & legitima, vt hic, & etiã iuſta.ff.de leg.iij. l. cũ filio.in fi. Sed pone quud ille in quẽ verba diriguntur, erat impubes: & factũ fuerit ſibi legatũ cũ peruenerit ad legitimã vel iuſtã ætatẽ, certè potuit habere reſpectũ teſtator ad pubertatẽ, vt habeat legatũ ſtatim cùm fuerit effectus pubes. vel ad virilẽ ætatem peruenerit, poſtquã fuerit effectus xxv.an. vt in d.l.cũ filio.circa princi. quæ eſt optima: quid in dubiũ? Rñdeo intelligĩ de ætate xxv.annorũ.vt in fi.illius l. no.per gl. Si aũt dixiſſet cũ in ſuã ætatem peruenerit.in
3 telligitur.ſ.poſtquã fuerit effectus pubes.vt j.e.l.circa prin.†Vltimò illa l.allegatur.ſi ſtatutum dicat ꝙ ſi aliquis deceſſerit cum filijs maſculis legitimis & naturalibus, non ſuccedant fœminæ & aliquis deceſſerit cum filio maſculo originaliter baſtardo: ſed legitimato: ꝙ ille non excludat filiam fœminam. Item ſi aliquis accipiat emphyteuſim per ſe, & filios ſuos legitimos & naturales, ꝙ non veniat legitimatus: quia nõ eſt legitimus per l. ſcriptã
4 ſed per reſcriptum.†& ſi alicui fuit facta ſubſtitutio ſi deceſſerit ſine filijs legitimis & naturalibus: & ipſe deceſsit cum filio legitimo, locum habeat ſubſtitutio: ſed contrarium videtur determinare Bal.in ij.queſtio.j.de fideicõ.l.eam quã.circa mediũ, & in l. cum acutiſsimi.dicẽs ꝙ in legitimato eſt verus ſtatus legitimorum: ideo in omnibus habetur pro legitimo, etiã quantũ ad excludendum fœminam vt in vltima quæſtione de ſubſtitutione. Iaco.de are.diſputando tenuit cõtrarium, quòd legitimatus ex
a cludat ſubſtitutos.*vt refert Ioan.and.in addi.Specu.de ſucc.ab inteſt.in fi.quia legitimatio eſt actus iuris ciuilis: nihil eñ aliud eſt niſi eſſe habilem ad ea quæ ſunt de iure ciuili; ſed princeps hanc habilitatem poteſt verè concedere: vnde non videtur con
5 ceſsiſſe fictè.arg.l.quia ratio.ff.de condi.inſti.†vnde omnes concordant quòd legitimatus eſt verè legitimus, non fictè: licet non ſit verè legitimè natus: ſed fingatur legitimè natus: aliud eſt dicere ſi deceſſerit ſine filijs legitimis, quia tunc comprehenditur legitimatus: ſufficit enim quòd ſit legitimus tempore quo deceſſerit, & aliud eſt ſi dixerit ſi deceſſerit ſine filijs legitimè natis, quia ille verè non eſt legitimè natus, ſed fictè: & verba debent intelligi de vera & propria ſignificatione, non de ficta.l.iij.§. hæc verba.ff.de nego.geſtis.nec obſtat iſta l.quæ loquitur de ætate perfecta, niſi naturaliter perficiatur: illa enim perfectio naturalis nõ poteſt vere tribui per principem, ſed fictè: vnde ille qui impetrauit veniam ætatis, non habet ætatem perfectam vel legitimam verè, ſed fictè: mihi autem videtur quòd licet de proprietate verborum verum ſit id quod dicunt doct.tamen non eſt verum ſecundùm intentionem loquentis, ſiue teſtatoris, ſiue ſtatuẽtium, quorum verba debent intelligi ſecundum conſuetudinem loquendi.vt in l.liberorum.§.quod tamen caſsius.de legat. iij. & l. quam Tuberonis.§.j.ff.de pecu.& quod not. in l. ſtipulatio iſta habere licere.§.hi qui.ff.de verborum obligation.†licet communis vſus loquendi eſt ꝙ ille dicitur legitimus & naturalis qui legitimè natus eſt ex viro & vxore.legitimatus aũt ſemper remanet cũ illo noie ſecundũ vulgarẽ vſum loquendi, quia dicitur ille eſt naturalis tñ: ſed legitimatus. ideo puto contrariũ eius qđ dicunt doc.& ita dixi in deciſione illius q̃ſtionis quã anno præterito diſputaui: ſed ſi aliquis eſſet legitimatus nõ per reſcriptũ, ſed de iure cõi per cõtractũ matrimonij ſubſequutũ: vel quia datus eſſet curiæ, vel per alios modos, de quibus in auth. qui. mod. nat.effi.legi.& no.per glo.in c.per tuas.qui fil.ſint leg. tunc talis legitimatus cõprehẽderetur per verba ſtatuti, vel teſtatoris. per id quod habetur in c.innotuit.de elec.& per gloſ. & vide de his quæſtionibus Ant.de But.in c.per venerabilem.qui fi.ſint leg.in vltima quæſtione principali.vbi tractat de effectu legitimatio
7 nis.†& etiã vide quod no.Bald.in l.ciues & incolę.j. de app. in ver.quærit gl.ſ.qui dicaĩ verus ciuis: an originarius tñ: an ſuſceptus de gratia.nam dicit ꝙ in dubio ſi ſtatutũ loquitur de ciue, debet intelligi de originario, quod eſt notandum, non tamen aſſero pro firmo quòd ſit verum.

Si maior factus ratum habuerit. Rubrica.

LEX I.

1 SI inter minores.†Quæro in quo differat iſte tit.ab alio ti. poſito in quinto libro huius voluminis circa finem, qui ſimiliter incipit: ſi maior factus. Reſponde iſte loquitur qñ contractus celebratus erat validus, tamen erat læſus minor.& ſic competebat in integrum reſtitutio, quàm reſtitutionem tollit ratificatio facta poſtea in maiori ætate, ille verò loquitur quando cõtractus erat nullus: quia non interuenerat decretum in alienatione rei immobilis: & tunc ratificatio facit ipſum valere vt ex nunc, nõ vt extunc: & etiam facit ipſum inexpugnabilem ratione læſionis: ſi fuit ſcienter facta: & his diebus in examine cuiuſdam dixi illa verba cuidã doctori qui intelligebat illum titu.quando cõtractus eſt nullus, & ſic intricabatur intellectus eius, & ipſe dixit nunc intelligo: & prius non intelligebam. In l.ij.gl.opponit de l.iij.§.ſcio.ff.de minori.vbi per actum factum poſt minorẽ ætatem circa actum geſtum in minori ætate, per quẽ inducitur tranſactio illius actus, non tollitur in integrũ reſtitutio.& iſte tex.vult contrariũ quòd ratificatio ſubaudi expreſſa vel tacita tollat: ſed reſponde quòd ibi actus ille factus poſt minorem ætatem veniebat in cõſequẽtiam actus geſti in minori ætate: ideo trahitur ad tempus illius actus, & non inducitur ratificatio: hic verò non veniebat in conſequentiam, ſed contrà quòd idem eſt quando veniebat in conſequentiam, vt in l.liberis.§.j.ff.de libe.cauſa. ſed reſponde ꝙ ibi ratione delicti commiſsi in ætate minori.

Vbi & apud quem cognitio in integrum reſtit. agitanda ſit. Rubrica.

1 *A ſententia uicarij principis ſeu procuratoris cæſaris ſolus princeps reſtituit, non alius inferior, & an ipſe idem uicarius?*

LEX I.

SI quid.Lex iſta & etiam lex finalis loquuntur de ſecunda parte rubricę, ſcilicet, apud quem iudicem cauſa reſtitutionis in integrum ſit agitanda.l. autem ſecunda loquitur de prima parte, ſcilicet, vbi
1 ſeu in quo loco: & iſta prima l.h.d.† A ſententia delegati à principe ſolus princeps reſtituit non alius inferior.hoc dicit ſecundũ primam lec.gloſſ.ratio eſt: quia fungitur vice principis, & quod vicarius facit, ipſe princeps facere videtur.vt j.l.fi.poſt prin.ibi, vt videatur ipſe &c.& ſic talis delegatus eſt maior quolibet ordinario, in cauſa ſibi delegata, vt in cap.ſtuduiſti.de offi.deleg. ſed reſtitutio nõ poteſt peti corã inferiori iudice, ſed corã ſuperiore, vel coram eodem ſi eſt ordinarius.l.præfecti.cum l.ſeq.ff.de mino.ſed an illo caſu coram eodem delegato poterit peti? gl. fi. innuit quòd ſic.Sed Doc.dicunt contrarium.in l.iij.§.ſi aduerſ.rem iudi.quia functus eſt officio ſuo lata ſententia illam autem gloſ.
2 referas ad lec.ſequentem ſecundũ quàm. hoc dicit.† à ſententia vicarij principis ſeu ꝓcuratoris cæſaris ſolus princeps reſtituit. non alius inferior.hoc dicit, ſed an ipſe idem vicarius? dic quod ſi illo caſu: quia ordinarius.dic ſuprà, de offi.eius qui vi. alterius gerit, in rubro & nigro.& in titul.de offic.vica.& in iſto caſu verum dicit gloſſ.fi.

2 *Si ego paduanus, & tu Vicentinus, cõpromiſimus in aliquẽ uicentinum, qui tulit ſententiam contra me, & pro te, coram quo, & in quo loco debeam petere reſtitutionem in integrum? uel dicere laudum iniquum?*

3 *Laicus in cauſa quam habet cum illo laico, ſi petat abſolutionem à iuramento coram uicario epiſcopi ad effectum agendi, & ille concedat, & abſoluat: quod efficiatur iudex inter eos etiam in cauſa principali.*

4 *Minor ſi eſt læſus in non proſequendo appellationem: uel in non appellando, coram quo iudice petet reſtitutionem: an coram iudice à quo, uel coram iudice ad quem?*

LEX II.

1 QVoniam.†In integrũ reſtitutio aduerſus cõtractũ poſtulãda eſt corã iudice rei, non corã iudice actoris.h.d.Et vt ſit magis dubia, pone caſum de tribus locis, ꝙ quidam minor paduanus in ciuitate Vicentiæ trãſegit cũ quodã Bononiẽſi, & aliquid ſibi ſoluit noĩe trãſactiõis: nũc vult petere reſtitutionem, & recuperare quod dedit: dicĩ hic quod debet adire iudicẽ ciuitatis Bononię: quia regula eſt gñalis ꝙ actor ſequiĩ forum rei: ſed an in ciuitate Vicẽtiæ, vbi fuit celebratus contractus, ſi ibi reperiaĩ? videĩ qđ ſic ꝑ l.ij.j.de iu.om.iud.qa in loco cõtractus ſortiĩ quis forũ, ſed ſi certè hoc eſſet verũ.ſi agereretur ad obſeruationẽ cõtractus: ſed ſi agitur ad eius reſciſsionẽ; ſecus: quia tũc agiĩ ad diſtractũ: & ita